

A. L. J. C. VAN HASSELT

1899 — 30 JUNI — 1939

Als den dag van gisteren herinner ik mij het verschijnen in dit Tijdschrift van een artikel met bijna denzelfden titel als hierboven staat. Alleen stond er in plaats van het laatste jaartal: 1924. Het werd geschreven door den Hoofdredacteur Nord en is te vinden op pag. 415 van dien jaargang.

Nu de Redactie, ter gelegenheid van het a.s. 40-jarig beroepsjubileum van Van Hasselt, heeft gemeend, mij in de gelegenheid te moeten stellen, hier openlijk enkele bladzijden aan onzen geëerden en beminden collega te wijden, heb ik dat artikel nog eens doorgelezen, evenals de toespraak, waarmede collega J. M. K l i n k h a m e r het luisterrijke feest, indertijd bij van H.'s 25-jarig jubileum gevierd, opende (pag. 559).

In de 15 jaren, sinds dien verlopen, is de persoon van den a.s. jubilaris zoowel als de positie, welke hij inneemt te midden der Nederlandsche tandartsen en in het tandheelkundig vereenigingsleven, zóó weinig veranderd, dat men geneigd zou zijn, ten profijte van de tegenwoordige lezers van het Tijdschrift heele gedeelten van die artikelen nogmaals te laten afdrukken. Maar dat zou waarschijnlijk niet strooken met de wenschen der Redactie. Ik wil dus volstaan met voor de biografische bijzonderheden van Van H.'s professioneele loopbaan tot 1924 naar die schrijvers te verwijzen. Men zal dan o.a. lezen van al de bestuursfuncties, welke Van Hasselt in vroegere jaren heeft vervuld en met hoeveel toewijding hij zich kweet van de verplichtingen, welke als zoodanig op hem rustten.

Verschillende van die functies heeft hij nadien neergelegd. Al is hij nog o.a. voorzitter van de Ond. en Ex-commissie van de Maatschappij en van den Afdeelingsraad van den Haag en Omstreken, lid van verschillende andere commissies en van den Gezondheidsraad, hij bezet geen leidende plaats meer in de Dagelijksche Besturen van de Maatschappij, van het Genootschap, van Het

Ivoren Kruis. Dat verhindert echter niet, dat zijn invloed en zijn gezag in die organisaties minstens even groot zijn als vijftien jaar geleden, en dat ieder aan zijn oordeel een minstens even groote waarde toekent als toentertijd. Dit komt doordat Van Hasselt's liefde voor de tandheelkunde en de gulheid, waarmede hij zijn kennis, gaven en eigenschappen in dienst stelt van het beroep en van den stand, niet afhankelijk zijn van het bekleeden van eenige functie, maar onverbrekkelijk verbonden zijn met zijn persoon.

En onder die gaven en eigenschappen zijn er, die men gelukkig wel vaker aantreft, maar toch maar heel weinig in zoo groot aantal gecombineerd. Man van ontwikkeling en beschaving, beschikt hij over een vaardige pen en over een gemakkelijke wijze om zich in toespraken of bij gedachtenwisseling ook mondeling uit te drukken. Dit verleidt hem echter nooit ertoe, om zich niet voldoende voor te bereiden op de een of andere vergadering of bijeenkomst, waar hij krachtens eenige functie mede leiding geven moet. Zijn oordeel is steeds bezonnen en weldoordacht, maar nimmer uit hij het hartstochtelijk of fel of op een wijze, die geen plaats zou laten voor de argumenten van anderen. Integendeel, steeds blijft hij hiervoor toegankelijk en hij weet ze op juiste waarde te schatten. Daarbij is hij vriendelijk, joviaal en hoffelijk, heeft tact om met menschen om te gaan en steeds waardeering voor den arbeid van anderen, welke eigenschappen alle op zoo ongekunstelde wijze tot uiting komen, dat men weigert, in zijn optreden te zien het resultaat van een soort aangeleerde diplomatie, maar het weet voortgekomen uit hart en karakter.

Zoo is het te verklaren, dat men wel eens ernstig zakelijk meeningsverschil met hem hebben kan, zonder dat dit tot eenige verstoring van persoonlijke goede verhoudingen hoeft te leiden. Want militant is hij nooit. Integendeel: meermalen, met hem in eenig college samenwerkend, kan men de vraag bij zich voelen opkomen, waarom nu niet ook Van Hasselt duidelijk en onomwonden partij kiest, wanneer verschil van opinie blijkt te bestaan. Dat gebrek aan persoonlijk oordeel dan de reden is, geloof men geen oogenblik, en gebrek aan durf of vermogen, om dit oordeel te uiten, evenmin. Maar later, soms veel later, ziet men in, dat zijn vredelievendheid, zijn zin voor samenwerking en zijn kunst om ook anderen tot samenwerking te brengen, hem dikwijls tot een gereserveerdheid moeten hebben gebracht, welke alleen door zijn kalmte en beheerschtetheid mogelijk was.

Maar juist daardoor heeft men hem meermalen kunnen belasten met een leidende positie bij het onderzoeken van vraagstukken, waarvan men bij voorbaat wist, dat verschillende opinies

daarbij in botsing zouden komen. Hij was dan de bedachtzame en door ieder vertrouwde leider, als zoodanig onpartijdig.

Door het voorafgaande meen ik voldoende verklaarbaar te hebben gemaakt, dat de tandheelkundige organisaties (en uiteraard is dit dan voornamelijk de Maatschappij in haar veelzijdige vertakkingen) zich weinig eraan hebben gestoord, welke functie Van Hasselt in een bepaalde periode wel of niet bekleedde, maar dat zij zich, zooveel als haar belangen gewenscht maakten en de bescheidenheid toestond, hebben meester gemaakt van den persoon. En dit niet alleen voor internen arbeid, maar ook voor onze betrekkingen naar buiten. Zoo heeft hij in den loop der jaren talrijke besprekingen gevoerd met overheidspersonen, al of niet op Regeeringsdepartementen, van den meest verschillende aard, om òf die autoriteiten op hun verzoek voor te lichten òf er ons standpunt uiteen te zetten of onze belangen te bepleiten. Wij kunnen hem dan ook het beste beschouwen als onzen Minister van Staat, wiens oordeel in elke belangrijke aangelegenheid wordt ingewonnen.

Is het verwonderlijk, dat toen in 1929 ter gelegenheid van een jaarlijksche bijeenkomst der Fédération Dentaire Internationale te Utrecht een Mondhygiënisch Congres gehouden werd, onderverdeeld in verschillende secties, Van Hasselt de algemeene voorzitter was van dat congres? En dat iedereen het vanzelfsprekend vond, dat bij de feestelijke jubileumsherdenking der drie landelijke tandheelkundige organisaties, welke nog zoo versch in ons aller geheugen ligt, Van Hasselt wederom geroepen was tot de eervolle, maar niet gemakkelijke taak, om op de eerste plaats als algemeen voorzitter de Nederlandsche Tandheekunde te vertegenwoordigen? Juist bij dusdanige gelegenheden komen verschillende van zijn gaven tot een brillante ontplooiing. Ieder van ons vertrouwt er dan stellig op, dat vanaf die representatieve plaats het juiste woord in den juiste vorm zal worden gesproken; en nooit wordt dat vertrouwen beschaamd door ook maar één woord, dat beter niet gesproken ware.

Wanneer men daarbij weet, dat de a.s. jubilaris, door zijn reizen en zijn vroeger verblijf in verschillende landen, zich ook met gemak van de drie moderne talen bedient, dan begrijpt men, dat ook in de internationale tandheelkundige wereld Van Hasselt zeer gezien is, zoodat men sedert vele jaren ook voor leidende bestuursfuncties der F. D. I. beslag op hem heeft gelegd, en dat hij zijn deel ruimschoots ertoe heeft bijgedragen, om daar den naam van ons kleine land zóó groot te maken, als de omstandigheden veroorloofden.

Verschillende buitenlandsche tandheekkundige vereenigingen bonden hem aan zich door een eeredidmaatschap, welke onderscheiding onze eigen Maatschappij tot Bevordering der Tandheekkunde hem reeds in 1925 had waardig gekeurd. De Nederlandsche Regeering schonk hem op Koninginnedag na zijn 25-jarig jubileum het Officierskruis der Orde van Oranje-Nassau, en van het congres te Chicago in 1933 kwam hij thuis met een eeredoctoraat — zij het dan ook, volgens Amerikaansche zede, in de Rechten!

Van meer waarde dan die uiterlijke eerbewijzen moeten voor hem zijn de gevoelens, waarvan zij uiting waren, en nóg meer het bewustzijn, zich die gevoelens te hebben waardig gemaakt.

Wanneer wij al niet mogen verwachten, dat bij zijn 50-jarig jubileum Van Hasselt's jeugdig voorkomen en optreden van thans niets zullen hebben ingeboet, wel achten wij de hoop grond, dat minstens tot dien tijd zijn gezondheid en werkkraft hem in staat zullen stellen, in en voor de Nederlandsche Tandheekkunde te blijven beteekenen wat wij hebben getracht, hier te schetsen. En wij vleien ons met de gedachte, dat dit ook een van zijn eigen liefste wenschen zal zijn.

Amsterdam, Juni 1939.

J. SANDERS Ezn.

ADOLPHINE M. A. BACKER DIRKS-MAHN —
J. J. BACKER DIRKS
1914 — 19 JUNI — 1939

Als men dit opschrift leest, denkt men onwillekeurig aan een 25-jarige trouwe echtvereniging, die door dankbare kinderen wordt aangekondigd. Doch al is dat er niet ver van af, hier heeft het toch een andere bedoeling. Ik wil met deze data in de herinnering roepen dat 25 jaar geleden twee mensen, niet uit handen van den ambtenaar van den burgerlijken stand, maar uit die van den voorzitter van de examen-commissie een papier ontvingen dat de grondslag beteekende voor een succesvol professioneel leven. 't Liefst zou ik over deze twee menschen beiden doorgaan, doch mij is verzocht iets over collega J. J. B a c k e r D i r k s te schrijven, zoodat ik mij dus daartoe zal beperken.

Toen mij gevraagd werd iets te schrijven, kwam de gedachte „wat moet ik eigenlijk van dezen mensch zeggen,” geen oogenblik bij mij op. Als ik de massa gegevens over hem, gerangschikt in chronologische volgorde voor mij zie liggen, krijg ik het gevoel of ik een paar blaadjes uit een geschiedenisboekje voor mij heb, maar dan een boekje, dat leven en werken van den mensch B a c k e r D i r k s wel op zeer treffende wijze belicht.

Bij het doorbladeren van dezen staat van dienst, komt men wel zeer onder den indruk van de alzijdige ontwikkeling en de enorme werkkraft, die den jubilaris in staat stelden de reeks van functies te vervullen, die hem werden opgelegd.

B a c k e r D i r k s werd op 19 Febr. van het jaar 1886 geboren, kwam op zijn 12e jaar op de H.B.S. en deed in 1904 eind-examen. In 1906 deed hij Staatsexamen B, om zich daarna als student in de Wis- en Natuurkunde te Leiden te laten inschrijven. In de sleutelstad is hij vier jaren gebleven. Zijn jaarlijksche bedevaartgangen naar die stad bewijzen wel dat die jaren tot onvergetelijke in zijn leven zijn geworden. In 1910 veranderde hij van koers en ging tandheelkunde studeeren. Hoewel dus niet zijn eerste liefde, voelde hij er zich toch heel spoedig thuis en op zijn

gemak. Weldra nam hij deel aan het vereenigingsleven en zien wij hem dan ook de functie van bibliothecaris en later van voorzitter van John Tomes bekleeden. Dat hij zich in die jaren voor John Tomes verdienstelijk heeft gemaakt blijkt wel uit het feit dat genoemde vereeniging hem in 1915 tot eere-lid benoemde. Op 19 Juni 1914 studeerde hij af en vestigde hij zich in September met *Adolphine Mahn*, die inmiddels zijn vrouw geworden was, te Rotterdam, in de Witte de Withstraat.

Ruim een jaar later, toen hij na het overlijden van collega *Scholten* in diens praktijk kwam, deed hij zijn intree in het bekende huis met de klok, waar ook de collegae *Withaus* en *Oidtmann* gewerkt hebben. Spoedig kreeg hij een zeer drukke praktijk, doch dat was voor hem geen belemmering om actief aan het vereenigingsleven deel te nemen. Laat ik mogen volstaan met te vermelden dat hij in de afdeeling Zuid-Holland en later in de afdeeling Rotterdam en omstreken van de Maatschappij het voorzitterschap bekleedde, sinds 1927 zitting had als lid van den afdeelingraad en van 1926—'31 afgevaardigde naar het Hoofdbestuur was, vanaf 1930 lid van de commissie van beroepsethiek, vanaf 1931 plaatsvervangend lid van den Raad van Beroep, vanaf 1934 penningmeester van het steunorgaan. In het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap werd hij in 1934 vice-voorzitter om in 1939 het voorzitterschap te aanvaarden en namens dat Genootschap was hij van 1926—'33 plaatsvervangend en sinds 1931 lid in het bestuur van het Tijdschrift van Tandheelkunde.

Voor de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen is hij sinds 1935 bestuurslid van de *W. T. A.*

Vanaf 1926 heeft het Ivoren Kruis eerst als Algemeen Bestuurder en sinds 1931 als voorzitter op hem kunnen rekenen. Ook telt de Nederl. Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde sinds 1936 hem onder zijn bestuurders.

Ook „buitenstaanders” wisten hem te vinden. Zoo werd hem in 1934 het lidmaatschap aangeboden van het Bataafsch Genootschap, een vereeniging voor proefondervindelijke wijsbegeerte en maakte de Zuid Holl. Vereeniging „Het Groene Kruis” hem voorzitter van de commissie voor schooltandverzorging ten plattelande.

Zou dit alles al niet voldoende zijn om ons Rotterdammers een borst te doen opzetten dat zulk een man in ons midden woont en met ons verkeert. Voor ons heeft *Backer Dirks* toch de meeste beteekenis als Rotterdammer.

In 1914 bij ons gekomen werd hij in 1918 secretaris van de *R. T. V.* onder het praesidium van zijn vriend *Leopold*

Frank. Wanneer wij een aanmerking zouden moeten maken op de notulen uit die dagen, zouden wij kunnen zeggen dat ze in afwijking van wat notulen plegen te zijn, toen niet droog waren en dat het een genot was er naar te luisteren. Toen in 1926 onze beminde voorzitter Leopold Frank ons ontviel was Backer Dirks de aangewezen man om de opgevallen plaats op de commandobrug in te nemen. Ik zie hem nog bij mij komen om te vragen of ik ook mee wilde helpen om er van te maken wat er van te maken viel. Hij was er zich van bewust welk een groot verlies we leden, maar besepte aan den anderen kant, dat door gezamenlijk aanpakken er iets te bereiken zou zijn. Zijn kracht ligt juist daarin, dat hij niet denkt dat hij het alleen weet, maar dat hij gaarne met anderen overlegt. Zeven jaren is hij onze voorzitter geweest en heeft hij leiding, niet alleen aan de vergadering, maar bovenal aan de vereniging gegeven.

Hij is geen man die door oratorische gaven de menigte weet mee te slepen. Maar zijn beminnelijkheid, oprechtheid en eenvoud waren het die hem tot een goed voorzitter stempelden, die ieders meening wist te respecteeren en nooit iemand voor 't hoofd zou stooten en daarbij toch de leiding in handen wist te houden. Onder zijn beleid is dan ook veel tot stand gekomen. In de eerste plaats noem ik dan de schooltandverzorging. Er was heel wat voor noodig eer de Rotterdamsche Raad in 1928 besloot een proef daarmee te nemen. Helaas heeft de finantieele crisis een gestadigen groei belemmerd. Verder denk ik aan het kliniekwezen. Dit werd in die jaren geheel gereorganiseerd en het aantal klinieken steeg tot vier. Het was een goede eigenschap van hem dat hij alles wat hij begon tot een zoo goed mogelijk einde wenschte te brengen. Met de gemeente werd een regeling getroffen voor de behandeling van armlastige patiënten op de klinieken. Toen hij dan ook in 1933 meende voor jongere krachten plaats te moeten maken, werd hem het eere-lidmaatschap aangeboden, dat hij slechts aanvaardde onder beding dat hij de rechten en plichten van een gewoon lid mocht blijven behouden. Steeds is hij dan ook nog de man van gezag in onze vergaderingen, die als het scheef dreigt te gaan een vermanend woord op vriendelijke wijze weet te zeggen. Hij bezit de kunst om de stormen tot bedaren te brengen beter dan om brand te stichten.

Ik ben er van overtuigd dat ik volgens hem al over de schreef ben gegaan. Maar hij moet dan maar denken als Uilenspiegel: „Ik heb het er ook naar gemaakt”.

Ik wil echter eindigen zooals ik begonnen ben nl. met het echtpaar Backer Dirks. Als ik dan een antwoord moet geven

op de vraag „Hoe komt het dat collega Backer Dirks dit alles heeft kunnen presteeren, dan wordt het mij te machtig om officieel te blijven en zeg ik: „Om de doodeenvoudige reden dat Kobus Phien heeft gevonden, en Phien Kobus geleid heeft. Van harte hoopen we dat dit tandheelkundige echtpaar nog vele jaren voor hun gezin en voor onze professie gespaard moge blijven.

Rotterdam.

KRIJN VERHOEVEN.

BACKER DIRKS, HET IVOREN KRUIS EN DE SCHOOLTANDVERZORGING

Gaarne voldoe ik aan het verzoek het verband aan te toonen tusschen bovenstaande drie grootheden.

Als man van eruditie en standing, begaafd met een fijn onderscheidingsvermogen, beschikkende over zeer veel tact werd hij in 1931 met nagenoeg algemeene stemmen verkoren een nu reeds lange reeks van jaren voorzitter van de onder koninklijke bescherming staande vereeniging te zijn. Ik prijs mij gelukkig het voorrecht te hebben hem sedert 1927 in het bestuur van het Ivoren Kruis mee te maken, waarbij, opvallend verschijnsel in deze tijden van overbelasting op elk gebied, het een hoogst enkele maal passeerde dat Backer Dirks verstek moest laten gaan.

Welke wetenschappelijke en sociale prestaties door den jubilaris zijn geleverd zal elders door anderen worden beschreven. In het Ivoren Kruis, waartoe ik mij zal bepalen, is door hem tevens een bijna niet te overziene hoeveelheid werk verzet.

• Onder zijn leiding kwam de naamsverandering van de vereeniging tot stand. De leelijke naam, welke wel eens tot spottende verbastering aanleiding gaf, werd in gewijzigden vorm „onder-titel”, terwijl het bruikbare „Ivoren Kruis” als roepnaam werd ingevoerd. Gelijktijdig verwierf de vereeniging zich een sprekend embleem.

Backer Dirks' pogingen de vereeniging in meer algemeenen en ruimeren kring bekendheid en waardeering te geven werden bekroond door de toetreding tot het Algemeen Bestuur van mannen als Prof. Heringa, Dr. Soer, Dr. v. d. Kastele, Dr. Streng en Jhr. Dr. Röell, waardoor de verbinding met de kindergeneeskunde en praenatale prophylaxe kon worden onderhouden. Bovendien kwam contact tot stand met het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde te Leiden, welks directeur Dr. J. P. Bijl in het Algemeen Bestuur zitting nam.

Het is in den loop van B a c k e r D i r k s' voorzittersperiode volkomen gebleken, hoe hij voor deze landelijke propaganda vereeniging steeds the right man in the right place is geweest. De actieve voorzitter behoefde maar een tipje te krijgen waar in den lande belangstelling bestond voor de preventieve tandheekunde of zijn vreedzaam geschut werd op dit doel gericht. Dat het vaak zware artillerie is geweest, welke door hem in den strijd werd gebracht, hetgeen zijn bedieningsmanschappen heel wat energie heeft gekost de batterij in stelling te brengen wil ik nader aantoonen.

Tijdens B a c k e r D i r k s' voorzitterschap zagen het licht: „Het A. B. C. over de tanden”, met illustraties van F. H. A b b i n g. Een boekje, dat weliswaar veel kritiek heeft ontketend, maar toch zijn nut heeft gehad. Voorts het boekwerk: „Ons gebit en de bestrijding der tandziekten”, van de hand van C. H. W i t t h a u s, hetgeen bedoeld is als leidraad voor den ontwikkelde leek, die zich oriënteren wil inzake het gebit, en last not least de speldjes en brochures, welke de nu weer wat tot het verleden behorende mode onder de jeugd zich met emblemten te tooien op handige wijze voor onze propaganda aanwendde.

Het z.g. ommevande museum voor mond- en tandhygiëne werd op zijn voorstel en onder zijn leiding totaal omgewerkt, gemoderniseerd en aangevuld.

Met medewerking van de deskundigen van het Museum voor het Onderwijs te 's-Gravenhage werd het tot een smaakvol, aantrekkelijk en praktisch vervoerbaar geheel gemetamorphoseerd, hetwelk in 1931 voor het eerst ter gelegenheid van de viering van het 30-jarig bestaan van de R. T. V. werd geëxposeerd en dadelijk veel lof mocht oogsten. Hoe deze moderniseering tot stand kwam en hoeveel bezoeken en besprekingen een en ander vergde is slechts aan diegenen bekend welke dit werk van nabij hebben meege maakt. Te weten, dat dit alles naast een drukke praktijk moest geschieden stemt tot dankbaarheid voor den man, die dit alles wist te bereiken.

Zooals vanzelf spreekt werd met het meer en meer ingang vinden van het begrip Schooltandverzorging de propaganda van het Ivoren Kruis, de eerste vereeniging in het land, die het initiatief tot deze instelling had genomen en blijk had gegeven bijzondere liefde voor dit onderwerp te hebben, speciaal op dit onderdeel der mondhygiëne gericht.

Toen in 1933 de economische toestand van staat en gemeenten noodzakelijk maakte, dat werd bezuinigd op het troetelkind van het Ivoren Kruis heeft, dank zij haar optreden, menig gemeentebestuur zich op het rechte pad doen terugleiden. Ook hier was

weer geen moeite te veel, desnoods door persoonlijk bezoek van den voorzitter de groote belangen welke op het spel stonden te bepleiten.

In het bijzonder toen in 1935 door een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland om de post voor schooltandverzorging op de Rotterdamsche Gemeentebegroting niet goed te keuren, de zes jaar oude instelling verloren dreigde te gaan, was het Backer Dirks, die in zijn functie van voorzitter van het Ivoren Kruis, gesecondeerd door voorzitter en secretaris van de R. T. V. na het overwinnen van talrijke moeilijkheden het succes mocht oogsten de schooltandverzorging te Rotterdam te redden. In het Nord-Jubileum-Nummer van het Tijdschrift voor Tandheelkunde van Maart 1936 gaf hij uiting aan zijn blijdschap door een artikel te schrijven met den juichenden titel. „De schooltandverzorging voor Rotterdam gered!” In het zelfde jaar stelde de R. T. V. een Commissie voor Schooltandverzorging in, waarvan Backer Dirks dadelijk bereid bleek het voorzitterschap te aanvaarden.

Op wetenschappelijk gebied gaat zijn belangstelling vooral uit naar de oorzaken der caries. Geen wonder, dat hij het reeds vroeger door de vereeniging genomen initiatief tot het uitschrijven van een prijsvraag wist door te zetten en in samenwerking met het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde in September 1933 aan de Nederlandsche Universiteiten en hunnen Medische Faculteiten, aan de Veterinaire Faculteit te Utrecht, aan het Tandheelkundig Instituut te Utrecht, aan de Hoogeschoolen van Delft en Wageningen en in de daarvoor in aanmerking komende tijdschriften de oproep kon worden bekend gemaakt, waarin het Instituut voor Preventieve Geneeskunde, samengaande met het Ivoren Kruis meedeelde, dat werd verlangd een experimenteel onderzoek naar de factoren, die de vorming — resp. de instandhouding — der harde tandweefsels beïnvloeden. Hierbij nam Backer Dirks het secretariaat op zich van de commissie van beoordeeling, waarin Dr. N. M. Josephus Jitta als voorzitter en als leden Prof. Dr. E. Gorter, Prof. Dr. S. T. Bok, Prof. Dr. B. C. P. Jansen, Prof. Dr. G. C. Heringa, F. Duyvensz zitting namen.

Bij tal van gelegenheden heeft hij, we denken hierbij aan de vergaderingen van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, het Congres voor Gezondheidszorg in 1937 te Amsterdam gehouden e.t.q. zijn geliefd onderwerp de schooltandverzorging en de cariesprophylaxe besproken en met succes verdedigd.

Als zeer belangrijk moment tijdens zijn voorzitterschap willen wij den z.g. Ivoren Kruistocht bespreken.

Gedurende het jaar 1935 dus het jaar waarin het 25-jarig bestaan zou worden gevierd, zou door middel van Pers, lezingen, verspreiding van propagandauitgaven en radio-omroep getracht worden een verhoogde belangstelling op te wekken voor tandheelkundige vraagstukken.

Aan deze wenschen is in ruime mate voldaan, maar op werkelijk grootsche wijze is door Backer Dirks de tentoonstelling georganiseerd, welke als jubileumtentoonstelling 1935 in de analen bekend bij volgende jubilea moeilijk te overtreffen zal zijn.

Zij die het voorrecht hebben gehad tot de tentoonstellingscommissie te behooren zullen met mij eens zijn, dat deze organisatie vooral ook door de werkelijk meesterlijke wijze van voorbereiding op papier, maar mede door de groote kracht en het doorzettungsvermogen van den voorzitter tot het hoogtepunt hebben behoord van hetgeen het Ivoren Kruis in den loop der jaren heeft gedaan.

De geestige rede uitgesproken bij het welkom heeten van de autoriteiten, den Minister van Sociale Zaken Prof. Slotemaker de Bruïne, den Burgemeester van Rotterdam wijlen Dr. P. Drooglever Fortuyn e.a. gaf precies weer, hetgeen in de harten der leden omging en was een juiste omschrijving van de plaats, die het Ivoren Kruis in de tandheelkundige wereld inneemt.

Hoe zelden treffen wij figuren aan als Backer Dirks, die naast hun groote begaafdheden, hun ijver en hun werklust, een jeugdige vlotheid en soepelheid van geest bezitten, welke het samenwerken tot een aangename verpoozing, inplaats van tot een strenge plicht maken.

Zoo zien zijn medebestuurders hun voorzitter en spreken in stilte de hoop uit hem nog een reeks van jaren op den voorzitterszetel te hebben.

EIBRINK JANSEN.

DR. TH. E. DE JONGE-COHN
1914 — 12 JUNI — 1939

Den 12en Juni herdenkt DR. Th. E. de Jonge-Cohen den dag, waarop hem vóór 25 jaar het diploma als tandarts werd uitgereikt en hoewel nog korten tijd geleden bij zijne onderscheiding met de DR. Th. Dentz-medaille het volle licht op zijn verdiensten geworpen is, wil ik hier gaarne eenige woorden wijden aan de beteekenis van zijn werk als tandanatoom. Ik moet, wegens onbevoegdheid daartoe, over zijn bekwaamheden als practisch tandarts zwijgen, maar die zijn in den kring zijner vakgenooten genoegzaam bekend.

Na zijn gymnasiale opleiding heeft de Jonge-Cohen achtereenvolgens gestudeerd aan de universiteiten te Utrecht, Marburg, Amsterdam en Zürich. Nadat hij in Utrecht tot tandarts bevorderd was, stelde ruim twee en een half jaar later de Universiteit van Zürich hem in de gelegenheid, den verderen uitbouw zijner academische vorming als eerste Hollander met een doctoraat in de tandheelkunde te bekronen.

Reeds zijn vlijtig bewerkt proefschrift, dat de vormontwikkeling der onderste praemolares en molares behandelde, trok in bijzondere mate de aandacht. Wijlen Professor Bolk, onder wiens leiding het bewerkt was, verzekerde den jongen doctor „dat er nog veel werk te doen overbleef, doch dat hij hem altijd gaarne gastvrijheid op zijn laboratorium verleen zoude”. En in de daarop volgende jaren heeft DR. de Jonge-Cohen dan ook ten volle bewezen, hoezeer hij deze gastvrijheid waardeerde. Onafgebroken heeft hij tot op heden zijn onderzoekingen in het Amsterdamsche Anatomische Laboratorium voortgezet.

Gelijk gezegd, trok zijne dissertatie algemeen de aandacht. Zoo oordeelde de *Deutsche Monatsschr. f. Zahnheilk.*: „Die Arbeit an sich bedeutet ein Sichvertiefen in ein grosses Problem und ist mehr als eine gewöhnliche Dissertation”. De *Deutsche zahnärztl. Wochenschr.* vatte hare bespreking in deze slotconclusie samen: „Den hohen wissenschaftlichen Wert dieses Werkes im Auszuge auch nur annähernd wiederzugeben, ist ganz unmöglich, schon

weil die hervorragenden schematischen en photographischen Abbildungen niet beizufügen sind en ich mich ausserstande sehe, die grosse Zahl neuer Zahnformeln, die der Verfassers zum richtigen Verständnis anführt, hier te übertragen. Jedem Zahnarzt, der gesteigertes Interesse für den Bau der Zähne besitzt, kann ich die Lektüre dieses wissenschaftlich vortrefflich durchgearbeiteten Werkes niet warm genug empfehlen."

In zijne voor enkele jaren verschenen monographie „*Anomalies et Variations dentaires chez les Primates*” verzekert Bennejeant: „Les variations coronaires des prémolaires inférieures humaines ont été magistralement étudiées par de Jonge-Cohen (1917) dans sa thèse en tablant sur la théorie de dimérie”. Zelfs de bekende bestrijder van Bolk's theorieën, Adloff, erkent in de *Zahnärztl. Orthopädie und Prothese*: „Abgesehen hiervon aber ist die tüchtige Arbeit ein ausserordentlich wertvoller Beitrag zur Anatomie der unteren Prämolaren, deren Form en Formvariationen an einem so ausgezeichneten Material, wie es wohl niemand bisher zur Verfügung gestanden hat, auf das Exakteste untersucht en beschrieven werden. Er wäre sehr erfreulich, wenn die übrigen Zähne eine ähnliche vortreffliche Bearbeitung erfahren würden”.

Maar ook buiten de tandheelkunde was het oordeel over dit proefschrift al even gunstig — zoo schreef von Bardeleben in den *Anatomischen Anzeiger*: „Diese Dissertation zur Erlangung der Würde eines „Doktors der Zahnheilkunde” der medizinischen Fakultät in Zürich ragt über die übliche Höhe von medizinischen Dissertationen weit hinaus, sie ist eigentlich eine „Monographie” en wird allen Kollegen, die sich mit dem in den letzten Jahren so viel bearbeiteten verwickelten Bau der menschlichen Zähne en mit den vielumstrittenen Theorien hierüber befassen, von grossem Interesse sein. Vor allem stützt sich die Arbeit, die unter Bolk entstanden ist, auf ein grosses Material en ist deshalb, auch wenn man den Bolk'schen Theorien oder Hypothesen niet te volgen vermag, von dauerndem Werte”.

Is het te verwonderen, dat de belangstelling, aan dit zijn eerste geesteskind gewijd, na enkele jaren een herdruk zijner dissertatie noodzakelijk maakte? Ditmaal voorzien van eene inleiding over Bolk's dimeertheorie van de hand van schrijver dezès, verscheen zij als nr. 43 in de reeks monographieën der „*Deutsche Zahnheilkunde*”.

Teruggekeerd uit Zwitserland, is de Jonge-Cohen een korten tijd als assistent aan het Tandheelkundig Instituut van 's Rijks Universiteit te Utrecht werkzaam geweest. Reeds in 1919

echter aanvaardde hij op uitdrukkelijk verlangen van zijn leermeester Bolk een privaatschap aan de Universiteit van Amsterdam.

Het is vooral deze werkkring, die de Jonge-Cohen in de gelegenheid stelde, zich ten volle te ontplooien: zijn proefschrift — bedoeld als sluitsteen zijner wetenschappelijke vorming — heeft daarnaast tevens den grondslag gevormd van eene lange reeks van publicaties. Dat het „multa sed non multum” op deze reeks *niet* van toepassing is, blijkt wel uit de goede ontvangst, die zij in vakkringen genoten hebben. Zij trokken zeer de aandacht en werden in tal van referaten en boekbesprekingen met waardeering niet alleen, maar ook met bewondering vaak vermeld.

Om geen misbruik te maken van de mij verleende gastvrijheid moet ik er van afzien een bloemlezing uit die besprekingen te geven. Algemeen wordt gewezen op de nauwkeurige waarneming der gevallen, de beteekenis van zijn werk voor de tandanatomie, de schitterende verlichting der publicaties en den zeer bijzonder verzorgden stijl. De Jonge-Cohen wordt geroemd als een der bekwaamste kenners der gebitsanatomie, wiens naam overal even goeden klank heeft, niet alleen onder tandartsen, maar óók in anatomische kringen.

Hoezeer zijn onderzoekingen bevruchtend gewerkt hebben, blijkt wel uit de vele publicaties, die voortbouwen op zijn werk. Tal van promovendi — ook in het buitenland — stond hij ter zijde bij de bewerking van hun proefschrift: met name noemen wij de mede dank zij zijne medewerking zoo voortreffelijk geslaagde dissertaties van Janzer en Gnamm.

Een geheel bijzondere verdienste heeft de Jonge-Cohen zich verworven met de bewerking van *Mühlreiter's Anatomie des menschlichen Gebisses*, waarvan hij tot tweemaal toe eene nieuwe uitgave het licht deed zien: aan zijn moeitevollen arbeid danken wij, dat dit bekende boek als standaardwerk der gebitsanatomie ook thans nog door geen der talrijke andere uitgaven op dit gebied geëvenaard wordt!

En wanneer Bolk — gewoon spaarzaam te zijn met zijn lof — het werk van zijn leerling op zeer lovende wijze aankondigt in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*, dan moet de Jonge-Cohen in de spontane hulde van zijn leermeester wel een verdiende belooning gevonden hebben voor de zorg en toewijding aan zijn werk besteed!

Het is mij niet mogelijk, een overzicht te geven van het werk van de Jonge-Cohen in een zóó kort bestek als waaraan ik gebonden ben.

Zijne talrijke publicaties verschenen in de voornaamste binnen- en buitenlandse tijdschriften. Ook de *Proceedings* van de *Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen* namen van hem — als eersten beoefenaar der tandheelkunde — wetenschappelijke mededeelingen op. Vooral het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* zag zijne kolommen verrijkt met een groot aantal oorspronkelijke bijdragen, terwijl hij zich ook als referent en door zijne boekbesprekingen bij zijne collega's verdienstelijk maakte. In het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* is hem de rubriek Tandheelkunde toevertrouwd, evenals in de *Katholieke Encyclopaedie*. Van het bekende tijdschrift *Paradentium* is hij als opvolger van Professor Bolk mederedacteur.

De Jonge-Cohen vond waardeering van verschillende zijden. Zoo is hij lid van velerlei wetenschappelijke genootschappen en vereenigen, als: van de International Association of Dental Research, van het Genootschap tot Bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde, van de Nederlandsche Anatomievereeniging, van de Geneeskundige Afdeeling der Katholieke Wetenschappelijke Vereeniging, van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap en van het Genootschap „Flevo”. Bovendien benoemde de Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering der Tandheelkunde hem tot lid hare Onderwijs- en Examencommissie, terwijl de Nederlandsche Arpa (Association pour les Recherches sur la Parodontose) hem tot haren tweeden secretaris verkoos.

Twee onderscheidingen werden zijn deel: Z. H. de Paus schonk hem het gouden ridderkruis „*Pro Ecclesia et Pontifice*”, de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen reikte hem voor slechts enkele weken de *Dr. Th. Dentz*-medaille uit.

Het is mij een groot genoegen, den vlijtigen wetenschappelijken werker op den dag van zijn zilveren ambtsjubileum te kunnen verzekeren, dat zijn werk op het grensgebied van anatomie en tandheelkunde groote waardeering vindt. Ik prijs mij gelukkig, dat de mooie odontologische verzamelingen van het Anatomisch-Embryologisch Laboratorium te Amsterdam in hem zoo een voortreffelijken bewerkter gevonden hebben. Onder aanbidding van mijn gelukwensen met zijn herdenkingsfeest uit ik de hoop, dat het hem mogelijk zal zijn, het wetenschappelijk werk met dezelfde energie te blijven voortzetten, die de thans afgesloten periode van zijn leven zoo vruchtbaar deed zijn en hem zoo een belangrijke plaats bezorgd heeft in de wetenschappelijke odontologie.

M. W. WOERDEMAN.

DR. BERTHOLD H. DE BEER

1914 — 26 JUNI — 1939

Hij is van dat soort dat niet gehuldigd wil zijn; weigerde belijst; „Ik zal niet thuis zijn”. Toch is deze datum een mijlpaal in je leven, beste vriend, en al maken wij geen nauwkeurig sommetje, we zetten een streep onder je verdiensten voor de Tandheelkunde gedurende dat tijdperk en geven er ons rekening van, wat Gij voor ons, voor ons beroep en voor de tandlijdende menschheid hebt betekend en nog beteekent, als mensch, als vriend, en als collega; en spreken daarvoor onze bijzondere waardeering uit.

Berthold H. de Beer heeft zijn tandheelkundige opleiding aan het Utrechtsche Instituut ontvangen. In 1913 gaat hij zijn tandheelkundige horizon in Marburg bij Moral en Fischer verruimen en verwerft in 1914 de bevoegdheid de tandartspraktijk in Nederland uit te oefenen. Maar niet tevreden met de verkregen vakkennis toog hij daarop naar Zürich, studeerde ijverig om in 1917 voor de geneeskundige faculteit der Universiteit aldaar te promoveeren tot Doctor medicinae dentaria, op een proefschrift genaamd: „*Bacillus Fusiformis als alleiniger Erreger einer Periostitis Mandibulae Ossificans*”.

Zooals toen, streeft de Beer nog steeds naar verbetering en verbreeding van eigen kennis en kunnen, zooals we ook later zullen zien.

Behalve zijn reeds in den aanvang van zijn loopbaan getoonde belangstelling voor wetenschappelijk onderzoek, is hij steeds bereid te dienen als beroepsbelangen en belangen voor de volksgezondheid zijn diensten behoeven. Als het kan blijft hij, trots krachtadige werkzaamheid stil op den achtergrond, voor hem is de zaak het essentieele. Hij is een bescheiden man.

Maar op den achtergrond blijven kon een man met zijn kwaliteiten niet altijd. In 1929 toen de A.T.V. een buitengewoon moeilijke periode doormaakte en niemand te vinden was om de plaats van voorzitter te vervullen, werd hij unaniem als voorzitter geko-

zen. Hij was vrijwel de eenige, die toen voor deze eervolle maar moeilijke taak geschikt werd geacht en moed vond deze te aanvaarden, nadat hij een reeks van jaren het secretariaat op voorbeeldige wijze had uitgeoefend. Onder zijn vierjarige tactvolle leiding bloeide deze afdeling der Maatschappij weer op, doordat hij op de hem eigene wijze, belangstelling wist te wekken tot bezoek op de vergaderingen, problemen aanhangig maakte als kliniekwezen, bindend besluit, ziekenfonds, dekken van onbevoegden, behandeling van minder welgestelden, mondverzorgsters, avondsprekuren, gemeenteschooltandverzorging, adverteeren enz., waarbij moeilijkheden te overwinnen waren die geen voorzitter hem zou hebben benijd. Bovendien wist hij belangstelling te wekken voor een uitgebreide serie wetenschappelijke cursussen.

Tot het organiseren van een Mondhygiëne-Tentoonstelling, verbonden aan het Internationaal Congres voor Mondhygiëne, gedurende de toenmalige jaarvergadering der F.D.I. in 1929 te Utrecht gehouden, was een commissie van 3 personen benoemd waarvan hij deel uitmaakte en waaraan hij zijn beste krachten wijdde en uitstekend werk verrichtte. Bovendien maakte hij deel uit van de commissie van de uitgave der viertalige handelingen van het congres (verschenen in het Tijdschrift voor Tandheelkunde 1929) en waarin een lezenswaardige studie over mondverzorging, door hem bijgedragen, was opgenomen.

Omstreeks denzelfden tijd is hij secretaris van de Commissie voor Tandheelkundige Volksbelangen (C.T.V.).

De coöperatieve kliniek der A.T.V. verheugde zich reeds bij haar oprichting in zijn groote belangstelling en daadwerkelijke medewerking en nog steeds is hij de verdienstelijke secretaris van deze instelling tot welker instandhouding en verbetering hij een volhardend strijder is.

Zijn belanglooze medewerking bij de nazorg, door Tavona georganiseerd, geeft weer blijk van zijn groote belangstelling voor de tandheelkundige verzorging van het volk.

Het is zeker aan zijn onkreukbaar karakter en conscientieuse levensbeschouwing te danken dat hem in 1913 het gewichtige ambt van voorzitter van den afdelingsraad der A.T.V. werd opgedragen door hem nog heden met de hem eigene nauwgezetheid vervuld. En het is zeker in verband met deze nauwgezetheid, dat hij een aantal jaren in de Redactie-commissie voor jaarverslagen der Maatschappij-vergaderingen zitting heeft.

In 1931 wordt bij het bestuur der Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen een voorstel ingediend om een instantie in te stellen tot het steunen van wetenschappelijk werk van jonge col-

lega's. Een van de initiatoren is de Beer, alweer getuigenis aflegend van zijn zeer bijzonder gemeenschapsgevoel op collegiaal-wetenschappelijk gebied. Uit dit initiatief is de W.T.A. gegroeid.

De Beer heeft bijzondere liefde voor de prophylaxe-propaganda, vooral bij kinderen. Samen met zijn verdienstelijke vrouw-collega Line de Beer—van Essen heeft hij vele voortreffelijke propagandafilms voor kinderen samengesteld en een zeer instructieve en geestige tandheekundige prophylaxe-poppenkast tot een zeer bijzondere didactisch middel weten te creëren.

Deze lijst van bemoeiingen ten dienste van onze nationale beroeps- en volksbelangen zou ik, als ik het feitenmateriaal zou raadplegen — terwijl ik nu slechts uit mijn geheugen put — zeker met vele andere kunnen aanvullen.

Maar bovendien heeft hij zich op internationaal beroepsgebied op verdienstelijke wijze en met groot succes bewogen.

In 1923 benoemt hem de Hygiëne Commissie der Fédération Dentaire Internationale tot adjunct-secretaris. Hij ontpopt zich als een uitstekend linguïst en bovendien blijkt hij door zijn aangename omgangsvormen in staat te zijn de internationale mondhygiëne-belangen voortreffelijk te dienen. In 1929 wordt hij met algemeene stemmen tot secretaris-generaal der H.C.F.D.I. gekozen, een functie waarin hij in vele landen, vele vrienden heeft weten te verwerven.

In 1931 wordt hem door den Uitvoerenden Raad der F.D.I. opgedragen op het, door dit lichaam te organiseeren, Internationaal Tandheekundig Congres, in Augustus van dat jaar te Parijs gehouden, in de sectie Hygiëne, een officieel rapport uit te brengen, *over tandheekundige prophylaxe en -verzorging in verband met sociale verzekering (Ziekenfondsen)* (zie Compte Rendue).

De Beer is een van die mensen, die niet tevreden met eenmaal verworven kennis en bekwaamheid, steeds naar uitbreiding en verbetering daarvan streeft. Als hij in zijn vijftiengigste praktijkjaar vacantie neemt, gaat hij ruim twee maanden naar Amerika om *practische tandheekkunde te studeeren*.

Ziehier slechts een deel van de intellectueele beroepsballast door de Beer in het afgelopen tijdperk naast zijn zéér druk bezochte en succesvolle praktijk gedragen. En hij kan zeker met voldoening hierop terugblikken. Wij zijn er zeker van dat hij op den ingeslagen weg zal voortgaan; dat wordt door zijn liefde voor de zaak gewaarborgd.

Als ik de Beer zou schilderen als mensch van voortreffelijke hoedanigheden van hoofd en hart, zooals ik hem ken — zou hij,

de bescheidene, mij dit euvel duiden. Het zijn echter die hoedanigheden, welke hem onder de collega's een groot aantal goede vrienden hebben bezorgd en deze vrienden zullen met mij op 26 Juni hem gaarne toewenschen: Een volgend kwarteeuw vol van voldoening en succes in het belang van de professie, van de lijdende menschheid en van het Echtbaar d e B e e r—v a n E s s e n.

BRUSKE.

HET 60-JARIG JUBILEUM VAN HET NEDERLANDSCH TAND-
HEELKUNDIG GENOOTSCHAP, HET 35-JARIG JUBILEUM
VAN DE VEREENIGING VAN NEDERLANDSCHE TAND-
ARTSEN, HET 25-JARIG JUBILEUM VAN DE NEDERLANDSCHE
MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

FEESTELIJKE BIJENKOMSTEN OP DONDERDAG 18,*)
VRIJDAG 19 EN ZATERDAG 20 MEI 1939, TE AMSTERDAM.

*Openingsrede van den Algemeenen Voorzitter en toespraken van de Voorzitters
der jubileerende vereenigingen, zoomede van den Directeur-Generaal van de Volks-
gezondheid en den Voorzitter van de Amsterdamsche Tandheelkundige Vereeniging.*

*Openingsrede van den Algemeenen Voorzitter, Dr. A. C. J. C.
van Hasselt.*

Mijne Heeren Voorzitters, bestuursleden en leden van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, Mijnheer de Directeur van de Volksgezondheid et vous chers confrères Belges, en ook U Dames en Heeren — niet of nog niet tandarts — die ons wel met Uwe tegenwoordigheid hebt willen vereeren en waarvoor wij zeer zeker in hooge mate erkentelijk zijn, als Algemeen Voorzitter der feestelijke bijeenkomsten ter gelegenheid der jubilea van de drie vereenigingen, roep ik U allen een hartelijk welkom toe.

Zoowel in het leven der menschen als in dat van vereenigingen plegen er tijdstippen te zijn waarop aan het aantal jaren, dat op den levensweg is afgelegd meer dan gewone aandacht en beteekenis wordt geschonken.

De data van een lustrum, van een zilveren of gouden bruiloft, van een 25-jarig of 50-jarig jubileum, of ook van een zoogenaamd „kroonjaar” schijnen altijd gedenkwaardiger te zijn en met meer feestelijkheid te moeten worden herdacht dan andere verjaardagen.

En nu heeft het toeval, of de voorzienigheid het zóó beschikt, dat ieder der drie vereenigingen, die tesamen zeer zeker de geheele georganiseerde tandheelkundige professie van ons land in haar vollen omvang en in al

*) Wij laten hier het volledig verslag volgen van het gesprokene op Donderdag 18 Mei. Verslag van de handelingen op Vrijdag en Zaterdag volgt in het Juli-nummer. De wetenschappelijke voordrachten worden over de eerstvolgende nummers verdeeld. Voor de voordrachten van socialen aard zie men het redactioneel verslag in dit nummer

haar streven en uitingen vertegenwoordigen, een dergelijk bijzonder tijdstip mocht bereiken.

Het Genootschap viert thans zijn 60-jarig bestaan, de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen haar 35-jarig en de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheekkunde haar 25-jarig bestaan. Waarlijk, hier was voor tandheekkundig Nederland wel reden tot feestvieren, ook al waren de omstandigheden in de wereld daarvoor allerminst gunstig, ook al dreigden en dreigen er nog steeds donkere, onweerszwangere wolken de menschheid met de vreeselijkste rampen.

Maar reeds zoolang leven wij onder dien druk; het gevaar, dan eens dichterbij, dan schijnbaar verderaf, begint langzamerhand iets van zijn verschrikking te verliezen, misschien stompt men, wat dat betreft, ook ietwat af.

En, trouwens, het leven van elken dag gaat door met zijn noodzakelijke eischen en verplichtingen en zoolang de rampen nog niet over ons land zijn uitgestort moeten ook wij doorgaan met onzen dagelijkschen arbeid.

Doch wel was het zeer juist gezien van hen, die deze bijeenkomsten hebben voorbereid, dat zij niet alleen, ja niet in hoofdzaak de eigenlijke feestelijkheden een plaats hebben ingeruimd, doch dat zij vooral begrepen hebben deze gebeurtenis te moeten aangrijpen om de meest competente sprekers te verzoeken, ons te vergasten op de vruchten van hun kennen en kunnen op tandheekkundig gebied.

Wanneer straks Gij, Mijneheeren Voorzitters der drie jubilerende vereenigingen het woord zult voeren, dan zult Gij, naar ik vermoed, niet nalaten te wijzen op het feit, dat voor ieder der vereenigingen er wel degelijk reden bestond dit jubeljaar op bijzondere wijze te vieren.

Maar voor mij, wien Gij de zoo uiterst eervolle taak hebt opgedragen thans als Algemeen Voorzitter op te treden, is de allergrootste vreugde daarin gelegen, dat ik deze gezamenlijke viering zie als een schitterend symbool van de saamhoorigheid en de eenheid die er heerscht in onze professie boven alle verscheidenheid uit, als symbool van de collegiale verhoudingen, die er onder ons heerschen en van de hechtheid van den band, die ons allen bindt.

Voor U, waarde collegae, behoef ik niet lang uit te weiden over het wezen en over het bestaansrecht der drie afzonderlijke vereenigingen. Voor hen, die ons heden de eer aandoen hier aanwezig te zijn, al maken zij geen deel uit van onze professie, en ook misschien voor enkele der jongere tandartsen, lijkt het mij toch wel gewenscht, hier even bij stil te staan.

Daar is het Nederlandsch Tandheekkundig Genootschap, opgericht in 1879, de eerste tandheekkundige vereeniging in ons land.

Het heeft, vooral de eerste 25, 30 jaren van zijn bestaan enorm veel gedaan voor ons vak in 't algemeen en voor de leden in het bijzonder. Zoowel op maatschappelijk gebied (ik herinner hier maar even aan de bemoeiingen inzake de verbetering van het tandheekkundig onderwijs) als op dat der theoretische en practische wetenschap.

Het is mij een behoefte hier de namen te noemen van mannen als Dentz, Grevers, Becht, Van der Hoeven, Frank,

Witthaus, Hamer en Bölger, die met vele anderen, ieder op zijn wijze zooveel hebben bijgedragen tot ontwikkeling en vooruitbrenging van onze professie en hare beoefenaren.

Een eeresaluut aan hen op dit oogenblik en van deze plaats is eenvoudig een plicht der dankbaarheid.

Daar is de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen in 1904 opgericht door een aantal jongeren, die, vol stuwkracht, in een nieuwe organisatie wilden trachten hun idealen te verwezenlijken.

De wetenschappelijke inzichten en opvattingen in 't algemeen beleeften toen een tijd van groote verdieping en verbreeding en eischten ook op ons gebied een steeds toenemende belangstelling en studie.

Maar ook uiterst belangrijke problemen en moeilijkheden van socialen aard vroegen meer en meer de aandacht.

En zoo ontstond, onder den drang dezer omstandigheden en dank zij den vooruitzienden blik van enkelen onzer, de in 1914 opgerichte Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, met het vooropgezette doel, dat het terrein, waarop zij zich zou bewegen, dat der maatschappelijke en sociale vraagstukken zou zijn, terwijl de beide andere vereenigingen zich zouden beperken tot dat der theoretische en practische wetenschap.

Dat dit in het begin niet altijd zonder horten en stooten ging zal ieder, die weet dat oude rechten en tradities nu eenmaal niet met een handomdraai op zij zijn te zetten, begrijpen. Toch kan getuigd worden, dat de verdere ontwikkeling der drie vereenigingen zonder noemenswaardige wrijving heeft plaats gevonden.

En zoo zien wij ze thans op harmonisch zusterlijke wijze naast elkaar bestaan en toch in eendrachtige verbondenheid dit gezamenlijk jubileumfeest vieren.

De Maatschappij met haar veelomvattende en uiterst belangrijke werkzaamheden op sociaal en maatschappelijk gebied.

De Vereeniging, die zich uitsluitend bepaalt tot het terrein der wetenschap en die haar deuren openzet voor alle te goeder naam en faam bekende collega's, en het Genootschap, dat er de voorkeur aan heeft gegeven in kleineren kring de wetenschap te beoefenen en door een zekere exclusiviteit, als invitatie-vereeniging, het ledental beperkt te doen blijven.

Nog enkele opmerkingen zij het mij vergund te maken naar aanleiding van het programma dezer jubileum-bijeenkomsten.

Zooals ik zoo straks zeide beleefden in het begin dezer eeuw, tengevolge van uitvindingen en ontdekkingen op allerlei gebied, de wetenschappelijke inzichten en opvattingen een tijd van groote verdieping en verbreeding.

Ook op dat der tandheelkunde was dit natuurlijk het geval. Men beschouwde voordien, ook in onze eigen kringen, ons vak nog gaarne en in hoofdzaak als een in wezen technisch beroep, een hoogstaand handwerk, dat zich voornamelijk bezighield met repareerende en vervangende werkzaamheden in verband met verloren gegane of defecte gebits-

elementen. Doch nieuwe onderzoekingen werden gedaan, de baanbrekende arbeid van W. D. Miller en anderen deed de oogen opengaan, de Röntgenfoto openbaarde ons wat wij vóórdien slechts konden gissen, de bekende publicatie van Hunter in *The Lancet* van 1911 over „Septic Dentristry”, op zich zelf van zeer problematieke wetenschappelijke waarde, gaf den stoot tot een eindelooze rij geschriften.

Zóó kwam de kentering en begon men in te zien dat de oude opvatting veel te eng was geweest. De resultaten van wetenschappelijk onderzoek, van klinische ervaring en waarneming, zoowel in de tandheelkunde als in andere takken der geneeskunde, leerden ons dat, welke factoren de gezondheid der tanden en hun omgeving ook bedreigen, deze evenzeer een bedreiging zijn voor de gezondheid van het lichaam.

Ook op therapeutisch, ook op technisch gebied deden nieuwe vondsten haar invloed gelden, nieuwe methoden, nieuwe materialen, steeds meer geperfectioneerde instrumenten deden hun intrede in onze dagelijksche praktijk. Zonder kans op tegenspraak kan getuigd worden, dat de ontwikkeling der tandheelkundige wetenschap in de laatste 25 jaren wel uitermate belangrijk is geweest.

Het lag dan ook wel voor de hand, dat de samenstellers van het programma gemeend hebben goed te doen een zestal collega's uit te noodigen een voordracht te houden over deze ontwikkeling, ieder van één der onderdeelen van ons vak waarin zij geacht mogen worden bij uitstek deskundig te zijn.

Dat wij daarnevens nog het groote voorrecht mochten hebben Prof. Dr. A. de Kleyn bereid te vinden te spreken over een onderwerp dat, zij het dan niet direct tot de tandheelkunde behorende, toch ongetwijfeld een gebied betreft, hetwelk in veel opzichten ten nauwste met het onze samenhangt, heeft ons met groote vreugde en erkentelijkheid vervuld.

Hadden wij ons in hetgeen wij U in deze dagen wilden geven, beperkt tot deze voordrachten dan zouden wij toch slechts een zeer onvolkomen beeld hebben gegeven van de ontwikkeling der tandheelkunde in de laatste 25 jaren.

Is het niet juist onze Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, welke thans haar zilveren feest viert, die met zoo'n groote voortvarendheid, ijver en toewijding zich geworpen heeft op de zoo belangrijke sociale vraagstukken van ons vak?

Dies sprak het vanzelf dat op deze bijeenkomsten naast de wetenschappelijke beschouwingen, of liever de beschouwingen der wetenschappelijke en technische zijden van ons beroep, ook een groote plaats diende te worden ingeruimd aan voordrachten over opvattingen en maatregelen van socialen en organisatorischen aard.

Ook op dit terrein is de ontwikkeling der inzichten wel zeer merkwaardig geweest.

Zoo heel veel jaren is het nog niet geleden dat de appreciatie door buitenstaanders van de tandheelkunde en het werken en streven van hare beoefenaren een vrij droevig beeld vertoonde.

Men zag in den tandarts nog maar al te veel den man, wien vrijwel elk altruïsme vreemd was, wiens spreken en doen voornamelijk werden beheerscht door motieven van eigen belang en die er op uit was onder schoonschijnende leuzen zijn zucht naar stoffelijk gewin en voordeel te verbergen.

En waar onze Maatschappij voor Tandheelkunde zoo dikwijls verplicht is bij het geven van advies en voorlichting, wanneer er sprake is van het nemen van maatregelen op sociaal gebied waarbij de tandheelkunde zijdelings of direct is betrokken, te wijzen op de groote beteekenis ervan voor de gezondheid en welvaart van ons volk, daar heeft men vaak, ironisch glimlachend de schouders opgehaald. En, in plaats van onze, op wetenschappelijke onderzoekingen en op statistieken gebaseerde overtuiging te weerleggen, werd liever gewerkt met verdachtmakingen en beledigingen om ons te bestrijden.

Het waren stemmen die ons tegenklonken uit couranten en tijdschriften en vergaderingen, ja zelfs in 's lands vergaderzaal werden woorden aan ons adres en over ons gesproken die men tegenwoordig zou kunnen doen vallen onder het begrip: belediging van een volksgroep.

Gelukkig is daarin een groote verandering ten goede gekomen en wie b.v. de besprekingen heeft gevolgd in de Tweede Kamer bij de behandeling der laatste z.g. Technikerswet of die van enkele weken geleden bij de behandeling der Hooger Onderwijswet, zal getroffen zijn door de van waardeering en erkenning ten opzichte der tandheelkunde getuigende woorden van alle sprekers.

Met groote voldoening kunnen wij dit constateeren en het moge ons een spoorslag zijn voort te gaan op den weg dien wij meenen te moeten volgen.

De voordrachten over sociale tandheelkunde, die wij vanavond in de gelegenheid zullen zijn te hooren kunnen ons in dezen van voorlichting dienen en verdienen ons aller belangstelling.

Dames en Heeren! Ook hiermee zou ons programma van de feestelijke bijeenkomst der drie jubilerende vereenigingen nog niet volledig zijn geweest.

Immers, naast de inspanning, die het luisteren naar al deze voordrachten ongetwijfeld van U zal vergen, is ook een gepaste ontspanning iets van 't grootste belang.

Dat wij ook daaraan onze aandacht hebben geschonken spreekt dus vanzelf.

Dank zij de hulp en medewerking der Amsterdamsche collegae hopen wij erin te zijn geslaagd U die gelegenheid tot ontspanning en verpozing in voldoende mate te geven.

En wanneer gij allen dan, Dames en Heeren, wilt meehelpen ons groote feest een succes te doen worden door een stemming van blijmoedigheid en opgewektheid en vroolijkheid, dan ben ik er zeker van dat wij na afloop huiswaarts zullen komen met het gevoel dat wij zoowel nuttige als prettige dagen hebben meegemaakt, waarvan de herinnering lang zal blijven voortleven.

En hiermede open ik de feestelijke bijeenkomsten der drie jubilerende tandheelkundige vereenigingen.

De heer H. Loeb, Voorzitter der Amsterdamsche Tandheelkunde Vereeniging, Afdeling Amsterdam der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren!

Namens de A. T. V. heet ik U allen hartelijk welkom in deze stad.

In de eerste plaats rust op mij de aangename taak, het kleine, roemruchte Nederlandsche Tandheelkundig Genootschap van harte geluk te wenschen met de herdenking van zijn 60-jarig bestaan.

Ik bied die gelukwenschen ook de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen aan, om ten slotte tot de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde te komen. Deze Maatschappij, waarentrent in de Statuten staat, dat zij gevestigd is te Amsterdam, is voortgekomen uit de Amsterdamsche Tandheelkundige Vereeniging. Ik behoef U slechts in herinnering te brengen den naam van den Eerevoorzitter onzer Maatschappij, den heer H a m e r, die de eerste Voorzitter van deze Maatschappij is geweest, den naam van het Eerelid J. S a n d e r s E z., en vooral den naam van den pionier, den gangmaker voor de oprichting van de Maatschappij, die in dit milieu niet mag worden vergeten: collega J. S. B r u s k e, en de namen van nog vele anderen, om U duidelijk te maken, dat Amsterdam altijd met de Maatschappij heeft meegeleefd. Ook in deze dagen, nu wij zoo gelukkig zijn, dat Gij ons de eer hebt doen deelachtig worden deze vergadering in Amsterdam te doen houden, en dat het ons mogelijk was, dank zij de inspanning, die het Eerelid van de Afdeling Amsterdam, collega K o l d e w i j n, ook hier aanwezig, zich jarenlang heeft getroost, om te zorgen, dat er een kas was, om de Maatschappij waardig te ontvangen

Ik hoop, dat U dezer dagen zult bemerken, dat de oude geest van Amsterdam voor de Maatschappij zoowel als voor alles wat tandheelkunde is, hier nog aanwezig is. Ik spreek den wensch uit, dat Gij allen in Amsterdam prettige en nuttige dagen zult hebben, die zoowel voor de tandheelkunde in Nederland als voor Amsterdam van groot nut zullen blijken te zijn.

Toespraak van den heer Dr. C. van den Berg, Directeur-Generaal der Volksgezondheid (met hartelijk applaus begroet).

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren!

Ik heb dezen middag even het woord gevraagd, omdat ik er prijs op stel, thans de gelegenheid te hebben de drie jubileerende organisaties, die samen precies 120 jaar bestaan, geluk te wenschen met deze drie jubilea.

Wanneer ik op dit oogenblik het woord voer, doe ik dit niet als vertegenwoordiger van den Minister van Sociale Zaken — de Minister hoopt dezer dagen op meer dan een tijdstip aanwezig te zijn en bij een van die gelegenheden te doen blijken van de waardeering, die hij voor het werk van Uwe organisaties heeft — maar vond ik het in hooge mate prettig hier een persoonlijk woord te laten hooren.

Mijnheer de Voorzitter! Ieder mensch heeft zoo zijn eigen hobbies, gelijk men dit met een minder eerbiedig woord pleegt te noemen. Toen ik drie jaar geleden benoemd werd in de functie, die ik thans bekleed, behoorde het tot een van mijn hobbies, dat ik hoopte, iets te kunnen doen voor de sociale tandheelkunde. Ik was zeer trotsch, toen ik op deze plaats kwam, dat ik daar veel bewaard vond wat in ons land goed was. Ik was er ook van overtuigd, dat er enkele dingen waren, waaraan iets verbeterd kon worden, waar iets te veranderen viel. Tot die dingen, waaraan naar mijn meening iets moest gebeuren en waar nog wat aan te veranderen en te bevorderen viel, rekende ik ook de sociale tandheelkunde. Ik ben er diep van doordrongen, dat wij op dit gebied in ons land nog lang niet zijn, waar wij wezen moeten. In een publicatie, die weldra van mijn hand het licht zal zien, heb ik de vrijheid gevonden, speciaal dit punt onder de aandacht te brengen van een kring, waarin, naar mijn meening, op dit punt nog wel meer aandacht gericht mocht zijn.

Het is nu zoo geweest, dat, toen ik drie jaar geleden met deze goede voornemens ten aanzien der sociale tandheelkunde mijn betrekking aanvaardde, ik mij dadelijk wel van één ding bewust ben geweest, n.l. wanneer ik op bescheiden wijze ook iets zou kunnen bijdragen tot de ontwikkeling op dit gebied, daarvoor noodzakelijk zou zijn, dat zich een aangename en vruchtbare samenwerking zou ontwikkelen tusschen mij en de organisaties, die zich op dit gebied bewegen, in het algemeen met alle organisaties, die zich op het gebied van de tandheelkunde bewegen. Nu heb ik met enkele van deze organisaties een zeer prettig en vruchtbaar contact gehad. Enkele andere organisaties hoop ik dezer dagen voor het eerst te leeren kennen.

In elk geval ben ik buitengewoon verheugd, dat uit het programma van deze dagen blijkt, dat deze drie organisaties gemeenschappelijk op hun feest zeer ruime aandacht schenken aan de sociale tandheelkunde. Ik heb daarvoor groote waardeering en ik heb van deze groote waardeering op dit oogenblik willen laten blijken.

Ik wil eindigen met U allen een prettige herdenking van Uw jubileum en een vruchtbare werkzaamheid, ook in het belang van de sociale tandheelkunde, toe te wenschen.

(Krachtige toejuichingen).

Antwoord van den Algemeenen Voorzitter

Dr. Van den Berg! Het applaus, dat hier klinkt, is niet alleen voor Uw woorden van gelukwensch, is niet alleen voor Uw woorden van waardeering voor ons werk, maar is ook in zekeren zin een blijk en een uiting van groote waardeering voor Uwe persoonlijke werkzaamheid in deze.

Het is niet de eerste keer, dat U zich onder ons tandartsen mengt, ter gelegenheid van een vergadering. Wij hebben die eer en dit genoegen al eerder gehad. U hebt daarmee getoond, hoezeer U er prijs op stelt ook met ons in deze feestelijke omstandigheden eens samen te zijn. Dat U naast het werk op het Departement, waar de ernstiger kwesties worden

behandeld, tevens wilt trachten in den geest, die de tandartsen bezielt, door te dringen, is iets waarvoor wij U uitermate dankbaar zijn. Wij danken U zeer voor de vriendelijke woorden, die U tot ons gesproken hebt.

(Applaus).

Toespraak van den Heer J. J. Backer Dirks, Voorzitter van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap.

Mijnheer de Voorzitter

Geachte toehoorderessen en toehoorders!

Wanneer ik op dit voor het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap historische moment het woord aanvaard, mij zoo juist door den Algemeenen Voorzitter dezer jubileumbijeenkomst verleend, dan wensch ik me in de eerste plaats van de aangename taak te kwijten, de gasten de eere-leden en de leden van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap een hartelijk welkom toe te roepen.

Van de omstandigheid, dat aan het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, als oudste der jubileerende vereenigingen den voorrang wordt verleend bij het uitspreken eener openingsrede, maak ik dankbaar gebruik om namens deze Vereeniging haar hartelijke gelukwenschen over te brengen aan de beide zustervereenigingen: De Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, die haar 35-jarig bestaan herdenkt en de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, die heden haar zilveren feest viert.

Dat de uitstekende onderlinge verhouding van de drie zustervereenigingen een gezamenlijke viering der herdenkingsplechtigheden mogelijk maakt, stemt hierbij tot bijzondere vreugde en schenkt het volste vertrouwen voor het voortduren dezer vriendschappelijke banden, ook in de toekomst.

De herdenking van het 60-jarig bestaan van een nationale tandheelkundige vereeniging neemt aan beteekenis toe, als wij bedenken, hoe kort het nog geleden is sedert de tandheelkunde als wetenschap is erkend en hoe kort er van eenige regeling van het tandheelkundig onderwijs hier te lande sprake is.

Het is juist 100 jaar geleden, dat J o h n T o m e s, een der grootste mannen, die tot de wetenschappelijke verheffing der tandheelkunde buitengewoon veel heeft bijgedragen, zijn medisch examen aan de Londensche Universiteit aflegde en zich aan de tandheelkunde ging wijden. En het is precies 50 jaar geleden, dat de grondlegger der moderne caries-theorie, W. D. M i l l e r, zijn standaardwerk „Mikroörganismen der Mundhöhle” het licht deed zien en daarmede voor de prophylaxis geheel nieuwe aanwijzingen gaf, die op een wetenschappelijke basis waren opgebouwd.

Wetenschappelijke beoefening bracht de wenschelijkheid mede voor het scheppen eener gelegenheid tot gedachtenwisseling. Deze behoefte was in het buitenland reeds eerder gevoeld en zoo kwam de eerste tandheelkundige vereeniging in Amerika reeds in 1837 tot stand, in Duitschland in 1857. In Engeland had J o h n T o m e s in 1843 een eerste

poging in het werk gesteld om tot de oprichting van een tandheelkundige vereeniging te geraken, doch het zou nog tot 1856 duren aler zijn streven met succes werd bekroond. In deze landen hield de onderlinge aansluiting van de beoefenaren der tandheelkunde mede verband met de wenselijkheid tot verbetering van het onderwijs.

Toen in 1876 ook hier te lande nadere voorzieningen werden getroffen voor de regeling van het examen, dat de bevoegdheid verleende voor de uitoefening der tandheelkunst, werd daardoor de urgentie van nauwere aaneensluiting dezer beoefenaren door enkelen gevoeld. Het wachten was slechts op den man, die het initiatief daartoe zou nemen.

Deze man was Dr. Th. D e n t z, ten huize van wien op 6 Juli 1879 werd besloten tot de oprichting van de eerste nationale tandheelkundige vereeniging: Het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap.

Ik kan de motieven, die hem er toe hadden geleid, dit plan te verwezenlijken, niet beter schetsen, dan door de woorden aan te halen, waarmede hij de eerste officieele vergadering van de nieuwe vereeniging opende:

„Daar is bijna geen wetenschap geweest of zij was eenmaal,
 „in de oogen der menschen, een soort van tooverkunst. De
 „tijd ligt nog niet zooverre van ons dat wij deze woorden, die
 „ik ergens gelezen heb, op onze specialiteit konden toepassen.
 „Behoef ik U er aan te herinneren met welk een angstvallige
 „terughoudendheid onze vroegere dentisten hunne instrumenten-
 „ten voor het oog hunner collega's verborgen hielden, hoe zij er
 „voor schroomden om middelen, die zij dachten dat alleen in
 „hun bezit waren, ter kennis van anderen te brengen, opdat zij
 „met des te grooter schijn van bijzondere begaafdheid voor
 „den volke konden optreden? Die tijden zijn gelukkig voorbij.
 „De strenge eischen der waarheid en der wetenschap hebben
 „den dichten sluier opgeheven die de Tandheelkunde zoovele
 „jaren gedekt heeft. Wat te dien opzichte T o m e s in Enge-
 „land, H a r r i s en vele anderen in Amerika, A l b r e c h t,
 „H e i d e r en W e d l in Duitschland en Oostenrijk gedaan
 „hebben, kunnen wij met geen voldoende mate van dankbaar-
 „heid herdenken.

„Maar, Mijne Heeren, wetenschap en isolement zijn twee
 „tegenstrijdige begrippen. De groote wet van verdeeling van
 „arbeid geldt in de allereerste plaats op wetenschappelijk
 „gebied en hoe kon onze wetenschap hier te lande vorderingen
 „maken, wanneer elk onzer, zonder eenige samenwerking,
 „zonder verdeeling van arbeid en mededeeling onzer persoon-
 „lijke ervaring, als slakken in hunne schelpen, onze voel-
 „hoornen terugtrokken op het naderen van een collega?
 „Onze Amerikaansche, Engelsche en Duitsche kunstbroeders,
 „en in de beide laatste jaren ook de Fransche dentisten, hebben
 „met een juiste blik gezien, dat onze eeuw niet is een eeuw van
 „geheimhouding, dat in isolement geen kracht gelegen is.
 „Tandheelkundige vereenigingen zagen wij dan ook overal
 „tot stand komen. Mochten wij nu ten achteren blijven??”

Deze woorden door Dr. Th. Dentz gesproken, zijn gulden woorden gebleven voor het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap. Kleine vereeniging als het gebleven is, heeft het steeds zijn kracht gezocht in het bieden van een gelegenheid tot uitwisseling van gedachten in meer intiemen kring, waar voor ieder de mogelijkheid bestaat de moeilijkheden welke de uitoefening van het beroep den beoefenaren kan opleveren, rustig te bespreken.

Natuurlijk is dit streven — hoe belangrijk dan ook — niet in de eerste plaats het doel van de oprichting, het draagt er slechts toe bij de wetenschappelijke basis der beoefenaren te verbreedten, terwijl de agenda's der bijna 150 vergaderingen getuigenis kunnen afleggen van groote belangstelling voor alle onderdeelen der tandheelkundige wetenschap.

Hiernaast heeft het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap zijn bemoeiingsfeer ook over andere terreinen uitgebreid.

In de eerste jaren van zijn bestaan is zijn invloed op het tandheelkundig onderwijs van ver-strekkenden aard geweest en tot aan de oprichting van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde heeft de actieve Onderwijs- en Examen-commissie vaak belangrijke adviezen uitgebracht.

De strenge bepalingen, welke het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap voor zijn leden heeft vastgesteld — ook in de eerste jaren toen men het met de behartiging van de belangen van den tandheelkundigen stand nog niet zoo streng nam — hebben in dit opzicht ook buiten dezen kring in vroeger jaren nuttig werk verricht.

Daar op deze gronden met recht mag worden verkondigd, dat de oprichting van het Ned. Tandh. Genootschap voor de tandheelkundige samenleving niet alleen de eerste schrede betekende, maar tevens een niet voldoende te loven gebeurtenis was, daar past het in mijn rede de namen van de oprichters te vermelden. Deze waren: Dr. C. L. G. Becht en E. A. Becht, beiden te 's-Gravenhage; G. W. Dentz, Amsterdam; Dr. Th. Dentz te Utrecht; John E. Grevers te Amsterdam en Picnot te 's-Gravenhage. Van deze 6 oprichters is Dr. C. L. G. Becht nog in leven.

Aan het slot zij het mij vergund met enkele woorden de vraag aan te roeren, of het N. T. G. ook thans nog reden van bestaan heeft. Ook een mijner voorgangers, ons tegenwoordig Eere-lid J. Sanders heeft in zijn herdenkingsrede bij het 50-jarig bestaan de kwestie op het tapijt gebracht: of de vertakking van het Nederlandsch tandheelkundig vereenigingsleven in drie landelijke organisaties wel het meest juist en het meest doelmatig is; of daardoor niet onnoodig tijd en krachten worden verbruikt; en of niet naar een andere organisatie kan en moet worden gestreefd. Ook hij achtte het toen noch de plaats, noch de tijd, om op deze vragen in te gaan. Maar het feit, dat in de afgelopen 10 jaren wel over een nauwere samenwerking der drie vereenigingen is gesproken maar dat geen van haar over gebrek aan belangstelling der leden te klagen heeft of er niet in kan slagen haar programma met degelijke onderwerpen te vullen, maakt het overwegen van plannen in deze richting althans voor het oogenblik niet urgent.

Het is niet een zekere angst voor het verdwijnen van de traditie in het tandheelkundig verenigingsleven noch een betreuren van het gemis der intieme sfeer van dezen vriendschappelijke collegialen kring, maar het is slechts groote vreugde over de blijvende belangstelling van de leden en hoop en vertrouwen op zijn gestadigen bloei, welke mij doen besluiten met een:

Lang Leve het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap!
(Applaus).

*Toespraak van den Heer Ch. F. L. Nord, Voorzitter van de
Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen.*

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren!

Den korten tijd, dien mij ter beschikking staat, moet ik trachten zoo nuttig mogelijk te gebruiken.

Ik wil beginnen met een woord van gelukwensch, namens de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, aan onze beide jubileerende zusterorganisaties.

Wij hebben het recht min of meer trotsch te zijn op het feit, dat wij dit oprecht kunnen doen, omdat men misschien zou kunnen meenen, dat hier van eenige concurrentie sprake zou kunnen wezen. Immers, toen 35 jaar geleden een 15-tal zeer jonge tandartsen deze Vereeniging hebben opgericht, werden zij uiteraard door de deftige heeren van het toen reeds 25 jaar bestaande Genootschap aangekeken met een gezicht van „Wat willen die jongens eigenlijk en waar is dit goed voor?”

Wanneer U zich die 35 jaar terug wilt denken, dan is het goede van de oprichting van deze Vereeniging geweest, de in Utrecht opgeleide jonge generatie van tandartsen het besef bij te brengen, dat zij zich niet langer behoefde te schamen, niet naar het buitenland geweest te zijn, en dat het niet langer noodig was een Amerikaansch diploma of een ander buitenlandsch bewijs van bekwaamheid te kunnen toonen, om te kunnen getuigen, dat men de tandheelkunde naar beste weten en vermogen kon uitoefenen. Dat besef moest den jongen tandartsen worden bijgebracht en het is deze Vereeniging geweest, onder de enthousiaste aanvoering van haar eersten Voorzitter *K l i n k h a m e r*, die dit met groote kracht en groot talent heeft gedaan. Het getal van 15 leden, die oorspronkelijk de oprichters waren, was dan ook binnen een jaar tot meer dan 40 en thans tot ruim 400 gestegen.

Het merkwaardige feit heeft zich voorgedaan, dat ondanks die sterke en snelle ontwikkeling van deze Vereeniging, de verhouding tot dat oudere Tandheelkundig Genootschap steeds een goede is gebleven; en dat zij elkaar geen oogenblik in den weg hebben gestaan en dit ook thans niet doen, maar elkaars aanwezigheid ten zeerste waardeeren, daar hun wegen gedeeltelijk tesamen loopen, gedeeltelijk ook zeer wel gescheiden kunnen worden, omdat in deze kleinere vereeniging de tandheelkundige wetenschap op andere wijze beschouwd wordt dan in de groote vergadering van onze tegenwoordige organisatie.

Vandaar dat ik U met zooveel vreugde met Uw 60-jarig bestaan geluk kan wenschen en de hoop kan uitspreken, dat het Nederlandsch Tandheel-

kundig Genootschap zich nog een lange reeks van jaren voor de Nederlandsche tandheelkunde verdienstelijk zal mogen maken.

De tweede gelukwensch geldt de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde. Ook daar kunnen wij ons gelukkig prijzen dit met zoo oprecht gemoed te kunnen doen. Want toen de Maatschappij in 1914 werd opgericht — laat ik er bij zeggen, met volledige instemming en medewerking van de toenmalige leiders van deze Vereeniging — hebben wij een stuk van ons werk aan die Maatschappij overgedragen. Immers wij hebben ons niet langer bemoeid met de sociale belangen van de tandheelkunde en hebben ons beperkt tot datgene wat wij sindsdien gedaan hebben: het in onze vergaderingen bespreken van de wetenschappelijke en praktische zijde van de uitoefening van ons beroep.

Wij hebben met groote vreugde die Maatschappij zien groeien tot de krachtige organisatie van ruim duizend leden, die zij thans is. Wij wenschen dan ook deze Maatschappij toe, dat zij in haar streven naar betere voorziening inzake sociale tandheelkunde, het zoover zal kunnen brengen, dat op haar gouden jubileum nog gansch andere klanken dan die van heden zullen kunnen worden gehoord.

Er is nog een punt in de werkwijze van onze Vereeniging in de afgevoelen jaren, dat even vermeld mag worden, n.l. om het werk, dat in onze vergaderingen geschiedt zooveel mogelijk te laten verrichten door eigen leden, ten einde zodoende dat besef van zelfvertrouwen aan te kweken, dat men destijds nuttig en noodig achtte. Wij hebben dit tot op den huidigen dag volgehouden en zien nog altijd gaarne, dat onze leden in de vergaderingen aan het woord zijn.

Daarenboven hebben wij toch ook ontdekt, vooral in de oorlogsjaren, toen wij, uit den aard van de zaak van buitenlandsch contact vrijwel verstoken waren, hoe noodzakelijk het was dit buitenlandsch contact te onderhouden en te handhaven voor den verderen opbloei van de Nederlandsche tandheelkunde. Wij hebben dit contact onmiddellijk na den oorlog opnieuw gezocht en dit gevonden in onze relatie tot de Fédération Dentaire Internationale en daardoor ook niet minder tot de verschillende buitenlandsche organisaties, welker vertegenwoordigers wij met vreugde bij deze herdenking in ons midden begroeten.

Wanneer ik bij het raadplegen der statistieken heb mogen constateeren dat wij na den oorlog niet minder dan veertig buitenlandsche collega's als sprekers in ons midden hebben gehad, wier namen, stuk voor stuk, in de internationale tandheelkundige wereld bekend zijn, kunnen wij dankbaar zijn voor het vele, dat die buitenlandsche collega's ons gedurende deze 35 jaar hebben gegeven.

Als ik nu met een wensch mag eindigen is het deze, dat op een volgend lustrum van onze Vereeniging getuigd zal kunnen worden, dat ook de tandheelkundige opleiding, waaraan zooveel jaren tevergeefs is gedokterd en waaromtrent thans bij het Parlement een wetsontwerp aangehangig is, inmiddels verbeterd is en wij een opleiding zullen hebben gekregen, waardoor de Nederlandsche Tandheelkunde met eere genoemd zal kunnen worden in de rij van de tandheelkundige zusterorganisaties in het buitenland. (Luid applaus).

Toespraak van den heer B. J. Brugman, Voorzitter van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheekunde.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Directeur-Generaal der Volksgezondheid, Mijne Dames en Heeren!

Wanneer thans aan mij, als Voorzitter van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheekunde de gelegenheid wordt geboden, om naar aanleiding van het drievoudig jubileum enkele woorden bij de opening van de feestelijke bijeenkomsten uit te spreken, dan wil ik van deze gelegenheid in de allereerste plaats gebruik maken, om namens de Maatschappij hartelijke woorden van gelukwensch tot de beide jubilerende zusterverenigingen, het Nederlandsch Tandheekundig Genootschap en de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, te richten.

Alhoewel iedere vergelijking bijna altijd iets mank gaat en het daarom in het algemeen beter is, niet in vergelijkingen te treden, kan ik dit keer niet aan de verleiding ontkomen om te zeggen, dat ik mij gevoel als een kind, dat zijn ouders gelukwensch met een groot feest. De Maatschappij immers heeft in het Nederlandsch Tandheekundig Genootschap en de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen haar geestelijke ouders en getuige de voortreffelijke harmonie tusschen kind en ouders, en den voorspoedigen groei en bloei van het kind zelve, kan het niet anders of wij zijn met gevoelens van erkentelijkheid en dankbaarheid jegens deze ouders vervuld.

Het is niet alleen echter een feest der ouders, ook het kind viert feest, ook wij jubileeren om onszelf en wel om ons 25-jarig bestaan. Dat deze jonge organisatie grooten drang in zich gevoelt om bij dit jubileum op bijzondere wijze uiting te geven aan gevoelens van feestvreugde en dit feest als een mijlpaal in haar geschiedenis wil vastleggen, zal misschien eensdeels kunnen worden toegeschreven aan het feit, dat het zoo'n groote organisatie is, maar zal anderdeels toch voornamelijk gezocht moeten worden in andere redenen, n.l., dat dit haar eerste groote feest is en dat zij als een belangrijke schakel in den keten van de tandheekundige professie beschouwd moet worden.

Haar taak, het behartigen der stands- en beroepsbelangen, waarbij een belangrijk deel harer bemoeiingen op sociaal tandheekundig terrein ligt, is groot en veelomvattend, en de resultaten van haar arbeid zijn in den loop der voorbijgegangene 25 jaren op zoo duidelijke wijze naar voren gekomen, dat eenige trots en feestvreugde gerechtvaardigd mogen wezen, zij het dan ook dat ten aanzien dezer feestviering de tijdsomstandigheden eenige beperking met zich meebrengen.

Met onze problemen zijn wij nog lang niet daar, waar wij wezen moeten en soms bekruipt ons een gevoel van machteloosheid, alsof wij tegen metershooge muren van moeilijkheden moeten optornen en wij hierbij nog steeds niets winnen. Maar dan is het slechts noodig, een terugblik te werpen op de 25 jaren, die achter ons liggen, om vast te stellen, niet wat wij nog niet bereikt hebben, maar wat wij wèl bereikt hebben, om

daaruit kracht, moed en vertrouwen te putten teneinde den taaien strijd te blijven strijden en onverdroten door te blijven gaan op den ingeslagen weg in het belang van Tandheelkunde en Maatschappij.

Dat deze dagen een onuitwischbare aangename herinnering voor U met zich mede mogen brengen en U bovendien de overtuiging mogen geven hoe, door eendrachtig samenwerken en onverflauwden ijver en toewijding van velen, een nationaal tandheelkundig feest ongetwijfeld kans van slagen heeft, is mijn oprechte wensch.

(Krachtig applaus).
